

Til Statsforvalteren i Rogaland
sfropost@statsforvalteren.no

Stavanger, 28.06.2024

Dette brevet sendes på vegne av disse frivillige organisasjonene i Forum for natur og friluftsliv i Rogaland: Naturvernforbundet i Rogaland, Birdlife Rogaland, Rogaland Botaniske forening, Stavanger og Rogaland Jeger og fiskerforbund, Norges Speiderforbund Vesterlen krets og Sørmarkas venner

2021/8450 Høring om Mosvatnet naturreservat Høringssvar

Forum for natur og friluftsliv i Rogaland (FNF) viser til Forslag om vern av Mosvatnet naturreservat i Stavanger kommune fra Statsforvalteren i Rogaland. FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner på regionalt nivå. Vi representerer brede allmenne interesser.

Generelt om verneforslaget

Første gang spørsmålet om vern av Mosvatnet ble tatt opp var i Verneplan for våtmarker i 1989. Den gang oppfordret Fylkesmannen Stavanger kommune om å bruke bestemmelser i plan- og bygningsloven for å sikre verneverdiene i bynære vassdrag som blant andre Mosvatnet. Det har ikke skjedd. Mosvatnet har derfor blitt utsatt for en lang rekke større og mindre inngrep som har redusert og endret naturarealene.

Derfor er vi svært fornøyd med at Mosvatnet endelig blir vernet som naturreservat. Det vil sette en stopp for nye inngrep og det vil forby ferdsel på innsjøen med flytende farkoster som vi mener kan være svært skadelig for fuglelivet. Vi er spesielt fornøyd med at verneformen ble reservat og ikke biotopvern siden landarealene er en viktig del av innsjøens økosystem.

Samtidig er Mosvatnet et veldig viktig aktivitetsområde for friluftslivsorganisasjonene og byens befolkning. Dette må også hensyntas på en best mulig måte i det videre arbeidet.

Våre konkrete merknader er tre-delt: foreslått vernegrense, forslag til verneregler og forvaltningsplan og besøksstrategi.

Vernegrense:

Det er svært positivt at vernegrensa ikke bare omfatter fastlandsarealet mellom turvegen og innsjøen, men inkluderer det meste av de grønne arealene som grenser til bebyggelse og bebygde arealer. Det er gjort fem unntak; Texaslunden, Schancheholen, renseseparken, Mostun og Kunstmuseet.

Texaslunden:

Texaslunden er et viktig raste- og myteområde for vannfugler. Det store åpne plenarealet er fuktig og blir også brukt til beiting. Som kjent har det vært oppe flere forslag om å bebygge deler av området med fritidsaktiviteter, inkludert drenering. Et forprosjekt om dette ble stanset av kommunepolitikerne så seint som i 2023. Texaslunden er et viktig funksjonsområde for vannfugler og vi vil derfor be Statsforvalteren om å vurdere om hele eller vesentlige deler av dette arealet bør innlemmes i reservatet.

Schancheholen:

Her ber vi Statsforvalteren om å vurdere å flytte vernegrensen til også inkludere skråningen fra campinghyttene og til punktet der turvegen møter sykkel og gangvegen fra Mosvangen. I skråningen opp mot Tretoppen lekeplass er det i dag en fin bestand av meget stor bøk som også har stor kulturhistorisk verdi. I dette området ligger det et stort og flott steingjerde som er et kulturminne fra den tidligere storgården i Schancheholen.

Renseparken:

Renseparkens øvre del blir i en viss grad brukt av vannfugler. I det øverste magasinet kan det oppholde seg vannrike vinterstid. Vi foreslår ikke at renseparken innlemmes i reservatet, men vil påpeke at dette området bør inngå i en forvaltningsplan for reservatet som også bør inkludere viktige buffersoner. Vi gjør også oppmerksom på at nedre deler av renseparken ligger i reservatet.

Kunstmuseet:

Vi registrerer at arealene sør og øst for museet ikke er inkludert i reservatet sjøl om det her er skog av tilsvarende verdi som ellers inngår i reservatet. Siden naturarealet ikke er inkludert antar vi at det er gjort for å åpne for en mulig utvidelse av museet. Det mener vi må unngås.

Mostun:

På vernekartet er det vist et mindre bygg som ikke eksisterer. Det var et midlertidig lagerbygg som ble fjernet i 2022. Halve plenen i Mostun hagen er i reservatet og halve er utenfor. Det virker noe kunstig og vi ber Statsforvalteren vurdere om ikke vernegrensen bør følge skogkanten, eventuelt at hele plenen inkludert skogholtet mellom Mostun og Kunstmuseet tas ut av verneforslaget.

Speiderhuset til 2. Stavanger speidergruppe:

Speiderhuset ligger helt i kanten av verneområdet, rett på utsiden. På baksiden av speiderhuset er det opparbeidet en bålplass som brukes hver uke, og av og til flere ganger i løpet av en uke. Slik kartet ser ut, så er denne også på utsiden av verneområdet. Skogen på baksiden av speiderhuset, som er innlemmet i verneområdet, blir brukt av våre speidere hver uke.

Speidergruppa har ukentlige møter for tre enheter/aldersgrupper, og mer eller mindre alle speidermøtene våre utendørs hele året rundt. Som speiderorganisasjon er friluftsliv en viktig ramme for oss, og vi er veldig heldige som har mulighet til å ha skog og natur lett tilgjengelig rett utenfor stuedøra vår. Dette skogholtet er for mange av våre speidere det første møtet med speideraktiviteter ute i naturen.

Vi bruker ikke hele skogområdet fra speiderhuset og bort til turveien rundt Mosvannet. Vi bruker trolig 1/3 inn – sett fra speiderhuset. Den halvdelen som er nærmest turveien er ofte veldig våt/fuktig, nesten myr, så der beveger vi oss ikke. Så det er kun den delen nærmest speiderhuset som blir aktivt brukt. Men til gjengjeld bruker vi dette området mye. Det er her vi øver på speiderkunnskap og speiderferdigheter. Dette er «klasserommet» vårt. Det er her vi finner pinner og kvister på bakken som kan brukes til å bygge ting eller til å brenne på bål; vi finner blader for å lære om tretyper; større nedfalne greiner bruker vi til å bygge små hytter i og vi klatrer i trærne. Vi følger med på dyrelivet, og har til det satt opp humlekasser, fuglekasser og uglekasser (alt laget av

speiderne selv). Vi øver på å sette opp (og ta ned igjen samme kveld) gapahuker av presenning, vi øver på å henge opp hengekøyer, og vi leker.

2. Stavanger speidergruppe har ikke tidligere blitt involvert i denne prosessen med å få etablert et naturreservat rundt Mosvatnet, men som nærmeste nabo så ønsker vi å bli involvert i videre arbeid med forvaltningsplan og besøksstrategi.

Madlabekken rensesepark:

Den nedre delen av renseseparken ligger innenfor vernearealet. Vi reiser spørsmål om ikke hele renseseparken bør ligge utenfor vernearealet. Vi mener at renseseparken ikke fungerer tilfredsstillende. Det skyldes dels at arealet som er avsatt til sedimentering og biologisk rensing er for lite og ikke håndterer episoder med ekstrem nedbør og dels at vannet som tilføres parken tidvis er svært forurensset. Renseseparkens dårlige funksjon bidrar til å opprettholde en dårlig vannkvalitet i Mosvatnet. Vi anser at renseseparken ikke oppfyller verneformålet om «å beholde verneverdiene i best mulig tilstand og eventuelt videreutvikle dem».

Vi viser også til **§3 Vernebestemmelser , pkt c** der det heter at «Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks «.....,utslipp av kloakk eller annen form for forurensing,...» Bestemmelsen omhandler riktignok nye tiltak som kan medføre forurensing, men vi mener likevel at det kan være nødvendig å gjøre tiltak for å unngå forverring av dagens tilstand.

Vernereglene:

Vi er innforstått med at vernereglene så langt som mulig må være håndterbare og oversiktlige. Utfordringen for Mosvatnet er den bynære lokaliseringen med et høyt nivå på bruk og aktiviteter. Vi vil i det følgende identifisere noen utfordringer som enten bør adresseres i vernereglene eller i en forvaltningsplan. Hva som er mest tjenlig må Statsforvalteren vurdere.

§ 3 Vernebestemmelser

Pkt a «Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt»

I nyere tid er det gjennomført planting av blant annet eik for å erstatte trær som har veltet i storm. Det er også kjent at bøkeskogen over tid vil dø ut og at det da vil være aktuelt å erstatte denne med nye trær.

Spørsmålet er om bestemmelsen i punkt a skal forstås som et absolutt forbud mot planting av trær, eller om planting av erstatningstrær eventuelt kan eller skal inngå i en forvaltningsplan.

Pkt d «Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt utenfor turveinettet og opparbeide plen»

I et brev fra NiR og BVJ datert 10.juni då. har vi gjort rede for bruken av Mosvatnet til undervisning og publikumsarrangementer. Vi gjentar ikke innholdet i brevet, men legger ved kart som viser de mest aktuelle stoppestedene langs vatnet og som ligger innenfor reservatgrensa. Gruppene har normalt en størrelse på 20-30 personer, et fåtall ganger opp mot 40-50 personer. Det dreier seg typisk om korte stopp der turlleder/guide skal informere deltakerne. Det blir fort konflikt med den alminnelige ferdsel dersom orienteringer skal holdes på turvegen.

I tillegg til stoppestedene vist på kartet bruker vi også å stanse med skoleklasser ved sittebenkene på strekningen Mosvangen camping – Mostun. Her står vi tett inntil benkene slik at ferdselen på turvegen kan gå uhindret. Vi regner med at det fortsatt vil være lov, i motsatt fall ber vi om beskjed om hvordan vi skal forholde oss.

Pkt g « Alt fiske er forbudt»

Som nevnt i brevet fra 10.juni har vi drevet fellefangst av stingsild i undervisningsøyemed. Denne

fangsten foregår på plen/utsiktspunkt markert i vernekartet like nord for Mostun. Vi presiserer at stingsilda ikke blir avlivet, men etter et kort opphold blir satt ut igjen. Vi ønsker fortsatt å ha muligheten til fangst av stingsild og vannlevende insekter fra nevnte sted, og ber om at dette blir adressert i vernereglene, i forvaltningsplan eller ved en dispensasjonsadgang med vilkår.

§ 4 Generell unntak fra vernebestemmelsene

pkt e – «skånsom skjøtsel av kantvegetasjon ved utsiktspunkt og strekk ved Texaslunden angitt i vernekart»

Vi foreslår at strekket ved Andedammen, fra gruslagt plass med benk og til vegetasjonen ved tidligere Storeholmen (vist med blå strek i vedlagte kart) blir vist som utsiktspunkt. Her kommer det veldig raskt opp vegetasjon i smal stripe langs turvegen. Denne vegetasjonen har ikke særlig stor økologisk verdi, men sperrer utsikten til Måkeholmen og vannflata som er viktig med tanke på undervisning. Vi håper at utsiktspunktene vist i kartet blir jevnlig holdt åpne både med hensyn til publikum og våre formidlingsinteresser.

§7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Som kjent har Naturvernforbundet siden 2011 drevet årlig skjøtsel av Måkeholmen. Årlige ryddinger av pil og selje har hatt til hensikt å tilrettelegge for hekking av hettemåker. Det har vært en ubetinget suksess. Måkeholmen har de siste årene hatt den desidert største hekkebestanden av hettemåker i Rogaland. De siste årene har vi gjennomført overvåking av bestanden i samarbeid med NINA ved Sindre Molværsmyr. Overvåkingen har skjedd ved bruk av fast montert kamera på holmen og ved overflygning med drone i midten av mai (antall reir) og midten av juni (antall unger). Vinteren 2023/24 ble det bygd en predatorsikker hekkeplattform på ca 25 kvm. Plattformen inngår i forskningsprosjektet.

Tiltakene har vært finansiert av Statsforvalteren og Stavanger kommune.

Vi regner med at det er ønskelig at skjøtsel og forskning på Måkeholmen skal fortsette og ber Statsforvalteren om å vurdere om dette bør spesifikt bør skrives inn i ett nytt pkt i §7 eller om tiltaket kan iverksettes i medhold av §9 Skjøtsel.

Uavhengig av dette foreslår vi at **pkt c i §7** får et tillegg som følger:

c. **forskning** og ringmerking av fugl

Pkt i.. «motorisert ferdsel for å måke fri skøytebane eller lage skispor på islagt vannflate»

I vinter ble det kjørt opp et skispor rundt vatnet av Norsk Folkehjelp. Det var positivt og må gjerne gjentas ved neste anledning. Da håper vi at skisporet mellom Mostun og Mosvangen camping blir lagt minst 100 meter fra vegetasjonen. Kråkene og kaiene som sitter på nattekvist blir forstyrret når ferdselen på vannet kommer for tett på, hvilket skaper uro og forflytting. Det er ikke gunstig i kritiske vinterperioder. Om dette bør skrives inn i disp.bestemmelsene eller fremgå av forvaltningsplanen overlater vi til Statsforvalteren å bestemme.

Pkt j, siste ledd.

I denne bestemmelsen åpnes det for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til motorisert ferdsel i forbindelse med aktiviteter. Vi foreslår en presisering på dette punktet som følger: «nødvendig motorferdsel på land i forbindelse med»

Etter vår oppfatning må det under ingen omstendighet åpnes for dispensasjon for aktiviteter på vannflaten.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Stavanger kommune har opp gjennom åra gjort flere politiske vedtak om bygging av en fugleholme.

Dette forslaget ble fremmet av kommunens parksjef allerede på slutten av 1960-tallet og var ment som et kompensierende tiltak for nedbygging og utfylling av Storeholmen, også kalt Ørnholmen. Det meste av denne holmen forsvant i Motorveibyggingen (E39) på 1970-tallet og arealet ble ytterligere redusert ved Ryfastutbyggingen.

Slik vi ser det vil ikke en fugleholme stride mot vernevedtakets formål. Vi mener det tvert om vil videreutvikle verneverdiene ved at vannfugler får bedre tilrettelagte hekke- og rastemuligheter gitt at holmen blir utformet og designet med dette som et klart formål. Samtidig heter det i bestemmelsene at verneverdiene ikke må påvirkes nevneverdig. Det fremgår ikke om denne påvirkningen er verneverdiene er ment temporært eller permanent. Det er liten tvil om at byggingen av en fugleholme vil medføre inngrep og forstyrrelser i reservatet på land og i vann, men som vil la seg reparere slik at førtilstanden blir gjenopprettet.

Vi reiser spørsmål om § 8 bør presiseres hva gjelder setningen «påvirke verneverdiene nevneverdig» slik at formuleringen ikke er til hinder for å utrede fugleøy og eventuelt utvidet rensepark slik det politiske flertallet i Stavanger har uttrykt ønske om.

På møte i Utvalg for klima og natur 5.03.24 ble det i sak «Bevaring av eksisterende fugleøy i Mosvatnet» bl.a. annet gjort følgende vedtak:

«Direktøren anbefaler utredning av muligheten for fugleøy i tilknytning Mostun som et omforent og bedre alternativ. Tiltaket anbefales kombinert med utbedring av eksisterende rensepark, slik at det kan etableres et helhetlig habitatsområde og samtidig styrke vannkvaliteten i Mosvatnet.»

§ 10 Forvaltningsplan

Her foreslår vi «spissing» av teksten rett og slett fordi vi ønsker tydeligere krav til forvaltningsplanens innhold og framdrift. I dette ligger det også en forventning om at det blir en rask avklaring om fastsetting av forvaltningsmyndighet, jfr § 11. Vi foreslår følgende formulering i §10:

«Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan og besøksstrategi med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Planen skal være godkjent og operativ innen tre år fra vernevedtakets tidspunkt. Forvaltningsplanen må inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.»

FNF-Rogaland applauderer det gode og viktige arbeidet Statsforvalteren i Rogaland har gjort i å berede grunnen for Mosvatnet naturreservat. Undertegnede organisasjoner vil på alle mulige måter bidra til at naturreservatet blir en suksess og at de unike naturverdiene blir opprettholdt og styrket. Vi ser fram til at naturreservatet blir opprettet så snart som mulig.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Rogaland

Anne Katrine Lycke
Koordinator (vikar)
FNF Rogaland